

Tekstititys

Maatilapalot Podcast

Jakso 7. Viljankuivaamopalot

Kesto: 32:28

Isäntä: Kim Kaustell, tutkija, Luonnonvarakeskus

Vieras: Timo Kouki, johtava palotarkastaja, Itä-Uudenmaan Pelastuslaitos

[Musiikkia]

[Kim Kaustell] Tämä on Luonnonvarakeskuksen maatilapalot -podcast. Olen Kim Kaustell ja kanssani keskustelemassa on asiantuntijoita, joilla on kokemusta maatilalla tapahtuneista tulipaloista.

[Musiikkia]

[Kim Kaustell] Tänään olen Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksella keskustelemassa viljankuivaamoiden paloturvallisuudesta johtavan palotarkastajan Timo Koukin kanssa. Tervetuloa, Timo, tähän podcast -ohjelmaan.

[Timo Kouki] Kiitoksia.

[Kim Kaustell] Aloitetaanko esittelyllä, eli kertoisitko vähän itsestäsi ja miten sinun työsi täällä pelastuslaitoksella kytkeytyy maatalojen paloturvallisuuteen, tai onko muutakin maataloustaustaa mahdollisesti?

[Timo Kouki] Maataloustaustaa ei ole muuta, kun tulen tuolta itärajan kulmasta, pieneltä pienviljelijätilalta kotoisin ja siinä vaiheessa, kun minä olen syntynyt, niin pienviljelijätila oli jo lakkautettu, että ainoastaan olen pellon vuokranantaja tällä hetkellä.

Taustani on se, että olen 23 vuotta ollut julkisella alalla töissä, joista ensimmäinen 13 vuotta rikostutkinnassa, niin tullissa, kuin poliisissa. Sieltä sitten siirryin pelastustoimeen 10 vuotta sitten. Onnettomuuksien ehkäisy, riskienhallinta, se on minun pääleipälaji ja palontutkintaa olen tehnyt täällä sen 10 vuotta. Eli sitä samaa, mitä tein toisella virkahallinnon puolella, niin siirryin sitten tekemään vähän niin kuin tännekin. Tämä on se minun tausta. Lisäksi minä olen 25 vuotta ollut sopimuspalokuntalainen, palokunnan päällikkönä, että tämmöinen harrastepohja on sitten ohjannut minua valitsemaan tämmöisen ammatin.

[Kim Kaustell] Kuulostaa kyllä varsin pätevoittävältä taustalta tähän hommaan. Se, minkä takia erityisesti haluttiin sinun kanssa jutella, on tämä Viljankuivaamopalot 2017 -raportti, jota olet ollut tekemässä. Mistä se ajatus tällaiseen raporttiin, joka kattaa valtakunnallisesti tämmöisen otoksen tietyistä rakennuksista, mistä se ajatus siihen lähti?

[Timo Kouki] Meillä oli tuolloin kyseisenä vuonna muutamia viljankuivaamopaloja tällä meidän alueella, ja me ei niihin aluksi, kun yksittäin tuli, niin kiinnitetty varsinaisesti huomiota. Kappalemäärällisestihän näitä niin hirvittävästi ei meillä tapahdu, mutta se mihin kiinnitettiin sitten huomioita, oli sitten se, että siellä oli sama viljankuivaamovalmistaja näissä kaikissa tapauksissa. Meillä silloin heräsi sitten epäily, että onko tämä kyseinen viljankuivaamon valmistaja, onko heidän tuotteissa joku vika, mikä altistaa

näille onnettomuuksille?

Tästä lähdettiin selvittämään. Niin kuin viittasin äsken, niin meillä on ongelma se, että tällainen sadantuhannen asukkaan pelastuslaitosalue, niin meillä on aika marginaalinen määrä tapahtumia, ja jotta me saadaan lisää materiaalia tutkittavaksi, niin me haalittiin sitä sitten muilta. Eli pyydettiin muita pelastuslaitoksia osallistumaan tähän mukaan ja niitä tapauksia alkoi löytymään. Ja sitten päätettiin, että me tehdään tästä valtakunnallinen tutkimusraportti ja yhteistyössä niiden laitosten kanssa, ketä tähän osallistuu. Se oli lähtökohta tälle, että me haluttiin tietoa ja tukea niille meidän havainnoilla, taikka sitten poissulkevasti, että ollaanko me väärässä.

[Kim Kaustell] Mainitsit tuossa, että näitä yksittäisiä tapauksia, viljankuivaamoja, niitä on kuitenkin aika harvakseltaan. Tilastot sikäli, kuin niitä olen tutkiskellut, niin viljankuivaamot on kuitenkin tässä viimeisen viiden, kuuden, seitsemän vuoden aikana, niin ne on kolmannella sijalla yksittäisenä rakennustyyppinä maatilarakennuksista. Se on 24 % itse asiassa niistä tyyppiteltyistä rakennuksista maatiloilla. Mutta en ole siihen perehtynyt, miten nämä viljankuivaamopalojen määrä on kehittynyt tässä viime aikoina. Onko sinulla siitä tilastoa, tai havaintoa?

[Timo Kouki] Minulla on suht' koht' tuore tilasto. Sillä poikkeuksella, että kun meillä on tuo onnettomuustilastokanta, eli Pronto, mihin näitä kirjataan, niin siinä on aina pieni vaihteluväli. Siinä siis saattaa olla kirjauksia, eroja, mutta siis viljankuivaamopalot 2010-luvulla vaihtelee. Se on tuosta kolmestakymmenestä reiluun viiteenkymmeneen, sillä välillä. Oikeastaan vuodet 2017, 2018 ja 2019 on olleet 48, 52 ja 55, ja sen jälkeen ne on palautunut samalle tasolle kuin vuonna 2012, eli tuohon pikkasen päälle kolmeenkymmeneen. Ja 2018 tämä meidän raportti tuli ulos ja sitten sitä on sen jälkeen maatalousalalla käsitelty eri tahoilla, eli pelastuslaitokset ei ole enää sitten sen jälkeen vieneet eteenpäin, vaan se on lähtenyt elämään omaa elämää. Ja nyt ei voi tietää varmuudella, että onko tämän raportin julkistamisella ollut vaikutusta, mutta tilasto näyttäisi siltä, että on.

Se prosessi on pitkä ennen kuin se lähtee sitten laskemaan se onnettomuusskenaario. Voidaan puhua kymmenestä vuodesta, voidaan puhua jopa kahdestakymmenestä vuodesta. Eli asenteiden muutos kestää. Se ei tapahdu yhdessä yössä.

[Kim Kaustell] Niin, viittasit keskeiseen asiaan: asenteet ja ei puhuta ainoastaan loppukäyttäjän asenteesta, vaan ehkä laitevalmistajan asenteesta, ehkä monista muistakin. Ihmisellä on iso merkitys varmasti näissä, ihmisen toiminnalla.

[Timo Kouki] Joo, siis yhdeksän tapausta kymmenestä liittyy enemmän tai vähän ihan puhtaasti ihmisen toimintaan näistä onnettomuuksista. Ja se ihmisen toiminnan merkitys, se on nimenomaan joko siellä loppukäyttäjänä, tai sitten se on siellä valmistuspäässä.

Otetaan vaikka pesukone, jos se syttyy palamaan, niin omalla käytöksellä voi vaikuttaa siihen, että minkälaisen onnettomuuden se aiheuttaa ja kuinka sitä käyttää. Jättääkö sen yöllä päälle? Mutta sitten on hankalampi vaikuttaa siihen, että jos se komponentti on valmistettu Vietnamissa, niin mistä me löydetään sieltä Vietnamista sen viallisen komponentin tekijä, ja mikä on sen siihen

tekemiseen liittyvät olosuhteet olleet? Mutta siinäkin on kumminkin ihminen. Tai sitten se konehan on voitu kasata väärin. Kaikki komponentit on oikein, mutta on tehty asennusvirheitä. Se on pitkä ketju, johon me ei välttämättä voida vaikuttaa. Meidän pitää oppia elämään sen riskin kanssa, ja se siihen tämä loppukäyttäjät vaikuttaa. Hänen pitää tietää, että hänellä on riski ja kuinka hän osaa elää sen riskin kanssa.

[Kim Kaustell] Mennäänkö syvemmälle ehkä siihen, että minkä näköisiä syyntekijöitä te tuossa raportissa tehdessä löysitte näistä viljankuivaamopaloista?

[Timo Kouki] Joo, siis siellä pieni osa oli tämmöisiä yksittäisiä syitä, niillä ei ollut mitään yhteistä tekijää. Saattoi olla joku sähkövika tai joku muun tyyppinen vikaantuminen, mutta niillä ei ole yhtenäistä tekijää. Mutta se, mikä oli massaltaan täysin yhtenäinen tekijä, mikä oli suurin osa näistä paloista, niin liittyi näiden ilmanavien puhtauteen. Eli sieltä löytyi likajäämiä, likaa, orgaanista ainetta ja sillä on ollut merkitystä näiden tulipalojen syttymiseen ja syntyyn, ja vahinkojen laajuuteen. Tämä on ihan puhtaasti kohteen omaa riskienhallintaa ja todennäköisesti tietämättömyyttä. Harvoin kukaan haluaa polttaa omaa omaisuutta, vaan kysymys on siitä, että ei ole ollut riittävästi tietoa.

[Kim Kaustell] Voisitko kuvata tarkemmin sitä, kun tuossa raportissahan mainittiin poistoilmakanavasta lähtevät tulipalot. Mikä se tapahtumaketju siellä on, mistä se lähtee liikkeelle?

[Timo Kouki] Yleensä onnettomuudet on sellaisia, niin kuin näissäkin tapauksissa, että kerääntyy paljon erilaisia yksittäisiä riskitekijöitä, ja sitten kun niitä tulee tarpeeksi paljon, niin tulee vielä se viimeinen piste i:n päälle ja se laukaisee. Kaikki onnettomuudet yleensä lähtee näin. Näissä tapauksissa on nimittäin ollut se, että poistoilmakanavien puhtauteen ei ole kiinnitetty huomiota ja sinne on alkanut kertyä likaa. No, se likahan ei sinänsä vaikuta vielä. Se lika ei itsestään syty, mutta se mahdollistaa sen, että nyt kun sinne pääsee sitten kuumaa esinettä, kipinöitä. Näissä tapauksissa oli tämmöinen yksi tyypillinen tapaus se, että korroosio oli ruostuttanut näitä metalleja siellä, ja sitten ne on menneet sinne lämmönvaihtimeen sieltä ja lämmönvaihdin on kuumentanut. Sieltä on mennyt sitten tuli tai se kipinä sinne likaiseen ilmanvaihtokanavaan, niin sitten se kuuma esine on sytyttänyt sen liian siellä ilmanvaihtokanavassa.

Kuinka tämä pystyttäisiin estämään on se, että kiinnittää huomiota siihen korroosio-asiaan ja lämmönvaihtimien kuntoon, niin se oli reikiä ja muuta. Että sieltä on saattanut liekkikin päästä tai vastaava joku muu kuuma pisto sinne likaiseen ilmanvaihtokanavaan. Mutta, jos ilmanvaihtokanava olisi puhdas, että siellä ei olisi orgaanista ainetta, niin silloin se kuumuus ei olisi sytyttänyt siellä mitään palamaan. Eli, kun poistetaan jotakin niistä riskitekijöistä, edes yksi osa-alue, niin onnettomuus ei välttämättä pääsekään syntymään. Eli yksinkertainen toimenpide.

[Kim Kaustell] Voiko luonnehtia niin, että tässä on piilossa kehittyvä syyntekijä? Se on kuitenkin siellä uunin lämmityslaitoksen sisällä ja kanavistossa, että se ei ole silmin nähtävissä ilman erityistä vaivannäköä.

[Timo Kouki] Joo. Siis tähän se on. Sitten tietysti se voi olla se laitoksen

ylläpitokin, että ne keskittyy ne huomiot muihin asioihin. Ehkä siihen, että se yleensäkin toimii ja sitten tällaiset ilmakekanavat, jos sieltä nyt vaan läpi tavaraa tulee, ilmaa siis virtaa, niin silloin ei ole mitään, mutta sitten jos siellä olisi tukos, ilmamäärä estyisi, niin silloin siihen kiinnittäisi huomiota. Nämä on siis nimenomaan juuri näitä, että silmiltä suojassa oleviin paikkoihin pääsee kertymään helposti tällaisia onnettomuusriskitekijöitä. Se johtuu vaan siitä, että ei ole mielletty sitä, että joku ilmakekana ehkä voi ollakin vaarallinen, jos sen huoltoa ei tehdä tarpeeksi hyvin.

[Kim Kaustell] Sen, mitä olen näitä keskusteluja käynyt eri tahojen kanssa, niin kuulostaa siltä, että ylipäätään tällainen pölyn kertyminen, ja pölyä ei ehkä mielletä palovaaralliseksi, tai paloa levittäväksi ainakin?

[Timo Kouki] Joo, ja se tietysti riippuu alasta. Otetaan esimerkiksi, puuseppäverstasteollisuus- tai vastaava, puuntyöstöteollisuus, eli kun tulee hiomatavaraa. Nämä tilathan meidän näkövinkkelistä monesti on tällaisia räjähdysalttiita tiloja, eli pölyräjähdys voi tapahtua. Ja siihen pölynhallintaan halutaan kiinnittää huomiota, eli kun se pöly saadaan hallittua, niin yksittäinen kipinä ei aiheuta silloin niin suurta vaaraa. Eli sama asia, mihin viittasit, eli pölyä ei mielletä niin helposti, että se on todella vaarallinen tekijä. Ei omineen, mutta sitten kun sesaa sen kuumuuden jostain, ylimääräisen lämpöpiikin, niin sitten voi tapahtua se vakava onnettomuus.

Meillä on tällainen esimerkki tästä pölystä, esimerkiksi yhdestä maatilalan navetasta, jossa on ollut heinävarasto tai olkivarasto, ja siellä on päässyt kertymään samantyyppisesti pölyä. Ja ilmeisesti tässä kävi niin, että kun täällä on tällainen liiketunnistimella ollut valaisin. Niin se liiketunnistimella olleen valaisimen toiminta on aiheuttanut sen, että kun se on mennyt päälle, niin siellä on tullut joku virtapiikki tai muu vastaava, joka sytyttänyt sen pölyn siellä. Ja on tapahtunut tällainen pölyräjähdysenomainen tulipalon alku. Onneksi nyt selvittiin ilman eläinvahinkoja, mutta vastaava tilanne, mikä liittyy maataloihin.

[Kim Kaustell] Näihin pölyihin liittyen ja sitten siihen lämmönlähteiden ja vaarallisesti kehittyvien lämpenevien laitteiden havaitsemisen yhteydessä on ollut mielessä tuo lämpökamera. Monestihan esimerkiksi loisteputkivalaisimet, vähän vanhemmat mallit ja sytyttimet, nehan on sellaisia tyypillisiä lähtöjä. Niitä on tyypillisesti näissä pölyisissä tiloissakin. Tarkistin jostakin lähteestä, että mikä se muuten on se lämpötila, jossa se pöly lähtee jollain tavoin reagoimaan sillä lailla, että palonalku on mahdollista. Siinä yhteydessä tuli tällaista tietoa, että on olemassa erikseen hyväksyntä pölyisissä tiloissa käytettäville laitteille ja niille on vaatimus pintalämpötilalle. Kuulostaako tämä tutulle?

[Timo Kouki] Kyllä. Nykyään noissa sähkölaitteissa on se ip-luokitus ja sen mukaan sitten se käyttöpaikka. Ulkotila, sisätila ja sitten nimenomaan tämä pölyasia, niin sitten myöskin tulee EX-suojauksen nimellä, joita käytetään näissä pölyvaarallisissa tiloissa, niin tulee se lisäsuojaus vielä. Että kyllä laitevalinnalla voi vaikuttaa siihen riskiin. Etenkin niissä tiloissa, joissa se pölynhallinta on haastavaa. Eli joku tällainen varastotila, missä sitä pölyä on jatkuvasti, niin silloin pitäisi yrittää sen laitteiston valinnalla kiinnittää huomiota. Koska se siivoaminen voi olla myös mahdotonta joissain tapauksissa.

[Kim Kaustell] Sitten tietysti puhutaan maatalojen paloista ylipäättänsä, ja varmaan muuallakin, niin huomio tahtoo varautumisessakin ja puheessa kiinnittyä siihen, että mitä me tehdään sitten, kun palaa. Aika monesti se valmiussuunnittelu on sitä, että miten toimitaan sitten, kun palaa. Tietysti fokuksen pitäisi ehkä olla enemmän siellä, että miten toimitaan niin, ettei koskaan sinne tarvitsisi näitä hälytyskeikkoja tehdä. Siitä sitten sellainen kysymys, että miten näiden viljankuivaamopalojen paloriskin pienentäminen? Mitä ohjeita antaisit viljelijöille?

[Timo Kouki] Se on oikeastaan ehkä tässä tullut, että periaatteessa sitä pitää laajentaa sitä näkökantaa todellakin siihen, että se kun sinulla on sammutin siellä viljankuivaamossa, niin kuinka päädyt siihen tilanteeseen, että sinun ei tarvitse ikinä ottaa sitä sammutinta sieltä seinältä, vaan todellakin poistaa niitä riskitekijöitä, mitä siellä näkee.

Ja tietenkin heti kun tulee tieto, niin kuin nyt, että puhtaus on yksi asia ja tavaroiden järjestäminen toinen asia, ja kolmas asia on, että siellä on sähkötkunnossa. Eli tulihan on hyvin yksinkertainen elementti, kun se vaatii vaan riittävän materiaalin, riittävästi happea ja riittävän lämpötilan. Jos näistä kolmesta joku pystytään poistamaan tai vähentämään, niin silloinhan sitä tulta ei tule.

Eli se tarkoittaa sitä, että sähkötkunnossa. Siellä ei tule niitä virtapiikkejä. Säästetään niin, että ei ole niitä orgaanisia aineita, mitkä pääsisi palamaan. Eli tämmöisillä pienillä toimenpiteillä voidaan vähentää. Mutta nimenomaan, niin kuin itse otit puheeksi, että me pyrimme alalla entistä enemmän menemään siihen, että ei opeteta ihmisiä sammuttamaan - mikä on tietysti tärkeä toimenpide -, vaan me opetetaan ihmisiä siitä, että kuinka ei tarvitse koskaan sammuttaa. Tuodaan tietoutta siitä, mitkä ovat riskejä.

[Kim Kaustell] Mites tämän tyyppisten lämmönlähteiden nuohous? Onko se riittävää? Tehdäänkö sitä? Onko se pakollista? Miten nuohous kytkeytyy tämmöiseen asiaan?

[Timo Kouki] Nämä iv-kanavat, ilmekanavat onkin kimurantti juttu, kun se ei ole savuhormi. Savuhormi nuohouksessa on sitten omat pykälät, minkä mukaan se pitää tehdä ja mikä velvollisuus on, mutta näissä enemmän se, että ne pitää puhtaina.

Siinä ei ole mitään määräaikaa välttämättä, ellei valmistaja ole esittänyt, että pitää tietysin määräajoin puhdistaa. Ja kuinka ne pitää puhdistaa, mutta jos ei niitäkään ole, niin silloin se käyttäjän ja omistajan vastuulla, että ne pidetään puhtaina, jotta vähennetään sitä onnettomuusvaaraa. Se oikeastaan se vastuu jää sille, kuka hallinnoi niitä laitteita. Ei siinä oikein muuta ole. Se vastuu itsellä on aika iso.

Sitten se jää loppupeleissä vakuutusyhtiön ja omistajan väliseksi asiaksi. Vakuutusyhtiön suojeluohjeet monta kertaa onkin hyvin yksityiskohtaiset ja todella tiukat, niin suosittelen lukemaan ne vakuutusyhtiön suojeluohjeet. Katsomaan mitä siellä vaaditaan ja toimimaan niiden mukaan, koska sillä on vaikutusta, miten ne korvauskäsittelyt menee sitten vahingon sattuessa.

[Kim Kaustell] Tämä oli oleellinen asia. On varmasti niin, että siellä on tehty tarkempaa rajankäyntiä, että mitkä asiat on semmoisia, joihin voi vaikuttaa ja silloin niihin pitää vaikuttaa, ettei ole myötävaikuttamassa tulipaloriskin kasvamiseen vaan mieluummin sen torjumiseen.

[Timo Kouki] Kyllä ja pitää muistaa se, että me että julkisella taholla pystytään tiettyihin asioihin lain mukaan säätämään, mutta sitten kun on kysymys vakuutusyhtiöstä ja maatalan toiminnanharjoittajasta, niin sehän on näiden kahden keskinäinen, liiketaloudellinen sopimus asioiden hoitamisesta. Sen takia tällainen liiketaloudellinen sopimus on kahden kauppa. Siellä voi olla hyvinkin tiukkoja vaatimuksia, niin kyllä minä suosittelen, että lukekaa ihmeessä ne suojeluohjeet läpi, että mitä siellä itseasiassa vaaditaan. Voi olla että kannattaa istahtaa alas, kun lukee sen, että siellä on aika koviakin vaatimuksia.

[Kim Kaustell] Nyt kun mainitsit vakuutusyhtiöt, niin palaisin vielä tähän näiden tapausten tilastointiin. Tuossa ennen kuin aloitettiin tämä nauhoitus, niin tuli puhetta siitä, että Pronto on yksi tilasto, johon kirjautuu ne tapaukset, joissa pelastuslaitos lähtee tehtävälle, tai ainakin tiedon siitä että jossain on tapahtunut. Sitten vakuutusyhtiöiden tilastoissahan on taas sitten nämä omavastuun ylittävät palotapahtumat. Siinä on minun saamani tiedon mukaan aika iso ero. Se saattaa olla niin, että jos Prontosta katsotaan, että maatilalla palaa joka toinen päivä, niin vakuutusyhtiöiden yhteisen tietokannan mukaan, niin joka toinen päivä palaa kaksi ja joka päivä vähintään yksi. Ei erityisesti viljankuivaamoja, mutta ylipäättänsä maatiloilla tulipaloja.

[Timo Kouki] Joo. Minä voin ottaa tähän esimerkin. Liittyy tietysti kyllä asumiseen ja tämmöiseen maatalaan oikein hyvin. Me tutkittiin saunoja viime vuonna ja tehtiin siitä oma raportti. Sitten tämän raportin julkistamisen yhteydessä tai sen jälkeen eräs vakuutusyhtiö otti minuun yhteyttä ja toi omat tilastot siihen rinnalle. Se oli hätkähdyttävää se, että meidän tilastot ja onnettomuus syyt oli niin erilaiset. Eli mennään sähkösaunan ja sähkövastuksen paloihin, niin meillä vastuksesta lähteviä tulipaloja näkyi Prontossa loppujen lopuksi aika vähän, kun sitten vakuutusyhtiöllä se oli valtaosa. Melkein kaikki oli niitä, jolloin minun yksi nopea analyysi, arvio oli siitä, että on ilmeisesti niin, että se vastus, etenkin kun sauna on oikein rakennettu, suojaetäisyydet on kunnossa, niin saunan kiuas ja sauna kestää pienen onnettomuuden.

Eli vastus palaa, sitten kun virrat otetaan pois, se sammutetaan. Se tulipalo sammuu, mutta se ei sytytä saunaan palamaan, eli se pystytään kotikonstein siellä hoitamaan tämä onnettomuustilanne. Vasta siinä vaiheessa, kun se tarttuu seinäpaneeliin kiinni ja syttyy seinä palamaan, niin sitten se tulee meille ja sen takia meillä on tilastoero. Vakuutusyhtiöillä on määrällisesti paljon enemmän niitä onnettomuuksia, mutta ne ei ole eskaloituneet sellaiseen onnettomuuteen, että tarvitaan jo meitä apuun sinne.

[Kim Kaustell] Mutta voidaan varmasti sanoa, että jokaisessa on palon alussa on siemen isoonkin paloon. Sitten on monesta tekijästä kiinni.

[Timo Kouki] Juu, siis se on vain sattuman kauppaa, että lähtekö se iso palo vai ei. Jos vaikka sähkölaite kärkehtää ja sitä haetaan vakuutusyhtiöltä korvaus, mutta se ei ole sytyttänyt mitään muuta. Niin eihän se silloin meillä näy, mutta se sama sähkölaite voi toisessa tapauksessa, kun siellä on olosuhteet kohdillaan epäsuotuisasti, niin silloin palaa koko talo.

[Kim Kaustell] Olen ajatuksissani sijoittanut nämä tapaukset, jossa siitä ei seuraa isoa juttua, mutta siinä on siemenet siihen, niin samaan kuin on tuolla

työtapaturma puolella. Niitä pyritään sitä työtapaturmariskiä hankskaamaan sillä, että pyritään raportoimaan myöskin niitä lähes tapaturmia. Että melkein sattui, mutta ei sattunut ainakaan pahasti. Niiden seuraaminen on se oleellinen asia.

[Timo Kouki] Meillä esimerkiksi tässä Itä-Uudellamaalla, kun tehdään palontutkintaa, niin me tehdään nimenomaan näihin palovaaroihin samanlailla tutkinta, kun näin isoihin. Me ei keskitytä vain tapahtuneisiin isoihin onnettomuuksiin, vaan käydään nämä läheltä piti -tilanteet tutkimassa myös. Just sen takia, että siellä on nähtävissä ne alkuolosuhteet, ja on yleensä henkilöitä haastateltavana, että mitä on tapahtunut. Koska ne ihan samat tapahtumat löytyy myös niiden suuronnettomuuksien pohjalta. Jolloin, kun me tutkitaan näitä pienonnettomuuksia tai läheltä piti -tilanteita, niin meillä on näppituntumaa siitä, että mitä siellä tapahtuu. Jolloin me voidaan lähteä etsimään siitä suuronnettomuudesta näitä samoja elementtejä, että onko tässä nyt sitten ollut se, että oli vaan kaikki taivaan merkit, jonossa planeetat, että tuli tämä suuronnettomuus. Ei suuronnettomuuksissa yleensä mitään ihmeitä välttämättä ole siellä pohjalla, että se on hyvin arkipäiväinen juttu, ja olosuhteet vaan oli sellaiset, että paloi koko rakennus.

[Kim Kaustell] No, tehdään pieni siirtymä toiseen rakennustyyppiin, eli maa- ja puutarhatilojen lämpökeskukseen. Siinä mielessä, että ne vertautuu sen lämpölaitoksen osalta aikalailla tähän. Onko sinulla niihin liittyen jotain havaintoa tai kokemuksia?

[Timo Kouki] Kyllähän meillä on näitä lämpökeskusten paloja ollut. Ei ole onneksi tällaisia täysin loppuun palaneita. Tai en minä tiedä, ehkä se on samassa mittakaavassa, kuin noiden viljankuivaamoidenkin kanssa, mutta on se onnettomuustyyppi vähän eräällä tavalla erilaisempi, koska se lähtö liittyy siihen polttoaineen kuljetukseen ja syöttöön etupäässä. Että se tapahtumatyyppi on sillä tavalla vähän erilainen.

[Kim Kaustell] Siellä useimmiten on näistä takapaloista?

[Timo Kouki] Joo, tähän se liittyy, eli se mitä siellä käytetään, polttoainehake tai muu vastaava, mistä se lie onkaan tehty. Puusta se nyt yleensä on tehty, mutta on siellä jotain ruokoakin joskus käytetty. Niin se on nimenomaan tämä takapalo, että joko se palaa siellä hakevarastossa, siilossa, mistä se tuleekaan, tai sitten se on siinä kuljettimella se palo, mikä on sen aiheuttanut. Se riippuu nyt siitä, että kuinka se palo pysyy siellä. Nehän on metallisia yleensä ne säiliöt ja siilot, että kuinka se pysyy siellä siiloissa vai lähteekö se sitten sieltä pois, ja levittäytyy sitten koko rakennukseen.

[Kim Kaustell] Näinä päivinä on erityisesti alettu puhua maatalouden kustannuskriisistä, mutta toimintaympäristö on tietysti muuttunut jo pidemmän aikaa. Onko sinulla tämän uran aikana tullut jotain semmoista mielikuvaa siitä, miten jotkut tällaiset ympäristötekijät on vaikuttanut sitten tulipaloriskin kasvamiseen tai pienenemiseen.

[Timo Kouki] Rakennuksiin kiinnitetään enemmän huomiota, että jos miettii vaikka perinteisiä navettoja. Ennenhän yksiköt oli paljon pienempiä. Nyt mennään entistä enempi, että palataan varmaan vähän vuosisatoja takaiseen tilanteeseen, että pilkotut kartanot pikkuhiljaa palautuu suuriksi kartanoiksi. Siis "kartanot" nyt lainausmerkeissä, mutta pientilallisuus vähenee ja mennään suurin yksiköihin, joka näkyy sitten rakennuskannassa ja näkyy konekannassa, ja näkee,

että joudutaan satsaamaan.

Sitten toisaalta, jos mietitään, että joku pieni navettapalo tai vanhakantainen pieni pihakuivuri on palannut, niin nyt on isompia yksiköitä. Tämä on jännä homma, että yksikköjen koot periaatteessa vähenee, maatilojen määrä vähenee, ehkä pinta-ala, mitä viljellään, on varmaan suht' koht' sama vuodesta toiseen. Mutta sitten taas nämä rakennuspalot, niin onnettomuudet, niin ne ei ole ehkä sinänsä vähentyneet samassa suhteessa, kuin nämä onnettomuudet, tai siis maatilat. Se on oikeastaan jännä asia, että mennään suurempiin yksiköihin ja tilakokoihin, mutta silti onnettomuudet on suht' koht' vakio edelleenkin.

[Kim Kaustell] Tämä havainto on tässä itsellekin tullut, että tämä tulipalojen lukumäärä mautiloilla ei vain lähde samanlaisen syöksiyn kuin maatilojen lukumäärä. Niiden syytekijöiden etsiminen onkin sitten vaikeampi, koska siellä on se inhimillinen tekijä kuitenkin se kaikista eniten vaikuttava asia.

[Timo Kouki] Tietysti pitää muistaa sekin, että jos miettii pientilaa, niin paljonko siellä pientilalla mautilarakennuksia oli verrattuna sitten, jos mennään tämmöiseen suurempaan yksikköön. Siellä tietysti rakennuskoko kasvaa, mutta todennäköisesti myös rakennusten määräkin kasvaa, jolloin se voi olla, että vaikka tilojen määrä on pienentynyt, niin rakennuskanta voi olla, että se neliömäärä on jopa suurempi kuin entisaikoina. Se sitten ehkä aiheuttaa sen, että siellä riskikertymä kasvaa, koska toiminta kasvaa. Tarvitaan jopa enemmän ulkopuolisia työntekijöitä ja muuta. Se on entistä enemmän niin kuin tuotantoyritystoimintaa. Tulee uudet riskit, mitä ei ole aikaisemmin ollut. Se on ehkä ollut perhekeskeistä, niin kuin perheonnettomuutta, mutta nyt se on taas tuotantolaitosonnettomuutta. Siellä on varmaan tämmöinen ajan muutos tapahtunut. Maatilatkin seuraa aikaansa tietyllä tapaa ja se näkyy sitten onnettomuusskenaarioissa.

[Kim Kaustell] Siinä vaiheessa tulee tietysti mieleen, että jos siirrytään tämmöisestä, en sano pienimuotoista, mutta perhemuotoisesta toiminnasta, pienen keskikokoisen yrityksen toimintatapaan, niin riskienhallinnan pitäisi seurata ihan samaa polkua. Eli yhtäläillä ammatillisesti ja kattavasti tehdä tätä riskienhallintatyötä.

[Timo Kouki] Joskus minulle vaan välittyy sellainen tunne, että huomaavatko nämä maatilayrittäjät, että heidän ovat itseasiassa toimitusjohtajia. Heillä saattaa olla miljoonaluokan liikevaihto, mitä ne käytännössä pyörittää siinä. Niin mieltääkö he, että ei he ole maanviljelijöitä, vaan neidän on toimitusjohtajia tässä koko ketjussa. Että tähän on ihan puhdasta bisnes -toimintaa jo. Nuorempi väki sen etenkin, että saattaa yhtiömuoto jo olla ja se on niin kuin järjestäytyntä, että se on ihan puhdasta liiketoimintaa. Mutta sitten jostain porukasta huomaa vähän, että tässä on ehkä tällaista vielä vanhaa ajatusmaailmaa, että sinä olet maanviljelijä.

[Kim Kaustell] Kyllä, ja senhän ei tarvitse sieltä poistua. Se on ikiaikainen ammatti ja arvostettava sellainen, mutta siihen rinnalle on tullut tämä toimitusjohtajan hattu. Näinhän se vaan menee.

[Timo Kouki] Näin se on. Se johtuu tästä, kun tilakoot kasvaa. Taloudellinen finanssivirta kasvaa sen toiminnan ympärillä, ja sitten se aiheuttaa sen, että sieltä tulee tämmöisiä yritystoiminnallisia elementtejä entistä enemmän. Sen takia riskienhallinta, niin sekin on ammattimaisempaa, se riskienhallinta. Se ei

ole enää vaan ikään kuin kotivakuutus pohjainen, tai tämmöinen, vaan puhutaan niin kuin isommista asioista siellä. On varmasti, että se kestää oman aikansa, kun tulee uudet sukupolvet, niin ne ottaa sen toiminnan pyörittämisessä jo heti alkuvaiheessa huomioon, että tässä on kyse ihan toisentyypisistä asioista kuin ehkä isät tai esi-isät on olleet tekemässä maatala toimintaa.

[Kim Kaustell] Hyvä. Nythän me on tässä viljankuivaamot ja vähän muutakin saatu käsiteltyä, mutta mites, onko sinulla jotain viestiä, minkä haluaisit lähettää maataloilille liittyen ehkä, jos palataan tähän viljankuivaamojen paloturvallisuuteen tai riskienhallintaan yleensä?

[Timo Kouki] Se, mitä me painotetaan ja mihin halutaan kannustaa ihmisiä on se, että pitää mielessänne se, että siinä vaiheessa todella, kun joudutaan tarttumaan siihen jauhesammuttimeen, niin se on merkki siitä, että riskienhallinta on epäonnistunut siellä kohteessa. Joku on mennyt pieleen. Nyt on enää siinä vaiheessa kysymys, kun siitä otetaan kiinni, että kuinka suureksi vahingot pääsee kasvamaan. Me tullaan aina myöhässä sen jälkeen. Me voidaan saada pelastaa enää se, mitä on pelastettavissa ja vastuu toiminnoista jää sinne. Se vastuu on siellä kohteessa. Tässä mielessä kannustan siihen, että miettikää asioita, että kuinka tulee se tilanne, että ei tarvitse koskaan tarttua siihen sammuttimen. Kuinka tämä riski voidaan välttää, että turhat riskit pois.

Tietysti me opitaan, ihmiskunta oppii kantapään kautta ja tulee uusia juttuja, mistä me ei tällä hetkellä edes tiedetäkään. Meidän suurin riski on akkuteknologia tällä hetkellä. Me ei tiedetä. Akuista tulee hirvittävän paljon paloja ja se akkukäyttöisyys lisääntyy maataloilla, niin miettikää niitä sijoituksia, että kuinka te pärjätte, jos se akku syttyy palamaan. Akku palo on aika pitkälle raivoisa palo silloin, kun litium-akku palaa. Ottakaa tämä ja teknologiamuutos huomioon turvallisuussuunnittelussa.

[Kim Kaustell] Hyvä, kiitoksia. Nämä oli hyvä, niin kuin sokeri pohjalla ja hiukan uusi asia siihen nähden, mitä tuossa aikaisemmin käytiin läpi. Timo, kiitoksia että sain tulla vieraaksi ja mukava kun pääsit juttelemaan ja kertomaan syvällä asiantuntemuksella. Tätä oli oikein mukava tätä keskustelua käydä.

[Timo Kouki] Kiitoksia ja kiva kun tulitte käymään.

[Kim Kaustell] Kuuntelit juuri osan maatilapalot -podcastsarjasta. Sarja liittyy maatalojen riskienhallintaa ja turvallisuusjohtamista kehittävään hankkeeseen. Hanke on toteutettu Luonnonvarakeskuksessa yhteistyössä Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston kanssa.

[Musiikkia]